

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/600/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2114226541
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 12. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Dušan Čimo
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2015:2114226541.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave vo veci žalobkyne: PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., Bratislava, Pribinova 25, IČO: 35 792 752, zastúpenej splnomocnenkyňou: Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., Bratislava, Kubániho 16, IČO: 47 233 516, proti žalovanej: A. Z., rod. I., nar. XX. I. XXXX, bytom J. nad A. X, za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovanej: občianske združenie: Spotrebiteľské združenie OSA, Bratislava, Fedinova 9, IČO: 42 260 086, zastúpeného advokátom: HKP Legal, s.r.o., Bratislava, Sasinkova 6, IČO: 36 727 334, o 464,12 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Trnava z 9. júna 2015 č. k. 10C/81/2015-39 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti, týkajúcej sa náhrady trov konania vedľajšieho účastníka na strane žalovanej **n e n í tak**, že vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovanej **n e p r i z n á v a** náhradu trov prvostupňového konania.

Žalobkyni **n e p r i z n á v a** náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napádaným rozsudkom súd prvého stupňa zamietol žalobu o zaplatenie 464,12 eur s príslušenstvom (z dôvodu kvalifikovania poskytnutého úveru ako úveru bez úroku a bez poplatkov, pričom žalovaný zaplatil žalobcovi sumu prevyšujúcu výšku poskytnutého úveru a ďalšieho poskytnutého úveru na základe zmluvy o revolvingovom úvere považovanej za neplatnú pre nedodržanie zákonom predpísanej formy, pričom nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia bol premlčaný). Žalovanej právo na náhradu trov konania nepriznal a vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovanej náhradu trov konania priznal vo výške 95,83 eur (trovy právneho zastúpenia predstavujúce odmenu za dva úkony právnej služby a to 1. prevzatie a prípravu zastúpenia a 2. písomné podanie na súd dvakrát 31,54 eur, t. j. 63,08 eur a dvakrát režijný paušál á 8,39 eur, t. j. 16,78 eur, náhrada DPH vo výške 20%, t. j. 15,97 eur) s uložením povinnosti žalobkyni takúto sumu vedľajšiemu účastníkovi zaplatiť. Rozhodnutie o náhrade trov vedľajšieho účastníka odôvodnil právne ustanovením § 142 ods. 2 O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení). Vecne zdôvodnil, že vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovanej prislúchala náhrada trov konania z dôvodu úspešnosti žalovanej v konaní, na strane ktorej vedľajší účastník vystupoval.

Proti takémuto rozsudku len v časti týkajúcej sa náhrady trov konania vedľajšieho účastníka podala včas odvolanie žalobkyňa s návrhom na jeho zmenu (rozsudku) v napadnutej časti nepriznaním vedľajšiemu účastníkovi náhrady trov právneho zastúpenia. Odvolanie obsahovo odôvodnila nesprávnosťou právneho posúdenia veci súdom prvého stupňa. Z dôvodu absencie odôvodnenia účelnosti trov právneho zastúpenia vedľajšieho účastníka je rozhodnutie nepreskúmateľné (čím došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces a na riadne odôvodnenie rozhodnutia súdu). Špecifickosť združenia na ochranu spotrebiteľa podľa názoru žalobkyne spočíva v tom, že sa mu na základe a v súvislosti s jeho činnosťou priznávajú aj osobitné práva a postavenie. Vychádza sa pritom z logického predpokladu, že tento subjekt bude odborne personálne a materiálne pripravený na vykonávanie svojej

činnosti a dosahovania proklamovaných cieľov. Vedľajší účastník by svoju úlohu, spočívajúcu v pomoci žalovanej, mohol efektívne splniť aj bez vynaloženia nadbytočných nákladov na právne zastupovanie v každej skutkovo a právne takmer totožnej veci. Nemal žiadnu vedomosť o prejednávanej príhode a len z označenia účastníkov konania usúdil, že ide o spotrebiteľskú vec. Paušálny vstup združenia do konaní zbytočne navyšuje trovy a navodzuje dojem, že účelom vstupu nebola ochrana práv spotrebiteľa, ale získanie finančných prostriedkov v podobe náhrady trov právneho zastúpenia. V prípade trov vedľajšieho účastníka tak nemožno hovoriť o trovách účelne vynaložených na bránenie práva. Žalobkyňa poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) z 19. marca 2014 sp. zn. 6 M Cdo 5/2013, v zmysle ktorého trovy konania vzniknuté zastupovaním advokátom v tzv. hromadných veciach, kde sa obsah podaní mení len o aktualizáciu tej-ktorej veci a jej individualizáciu, nemožno považovať za trovy nevyhnutne vynaložené na riadne bránenie práva na súde. Právo na právnu pomoc a náhrada trov konania sú dve rozdielne veci, ktoré síce spolu súvisia, avšak nie sú neoddeliteľné. Ak súd neprizná náhradu trov konania úspešnému účastníkovi, keď dospeje k záveru, že trovy nevynaložil účelne, nejde o porušenie práva na právnu pomoc. Vedľajší účastník sa preto mohol dať zastupovať v súdnom konaní advokátom, avšak trovy, ktoré vynaložil v tejto súvislosti nemožno považovať za trovy účelné. Procesný úspech žalovanej objektívne nezávisel od intervencie vedľajšieho účastníka. Potrebu vyjadrenia súhlasu účastníka so vstupom vedľajšieho účastníka na jeho strane konštatovalo aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR R 62/2014. Občianske združenie ani nemôže mať procesné postavenie vedľajšieho účastníka, keďže s účinnosťou od 1. januára 2015 bola zákonom stanovená povinnosť predložiť súhlas účastníka, na strane ktorého má vystupovať (inak sa na takýto subjekt neprihliada) a takáto podmienka nebola splnená.

Vedľajší účastník navrhol rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti ako vecne správny potvrdiť. Zdôraznil, že dôvodom zamietnutia žaloby bola práve aktivita vedľajšieho účastníka, ktorý označil uplatňovaný úver žalobkyne za bezúročný a bez poplatkov. Základnou filozofiou spotrebiteľského práva je aj pozitívnym zásahom štátu dosiahnuť vyvážené faktickej nerovnováhy spotrebiteľa vo vzťahu k profesionálnemu dodávateľovi, ktorý má nadvládu nad spotrebiteľom (má väčšiu profesionálnu skúsenosť, lepšiu znalosť práva a ľahšiu dostupnosť právnych služieb). Popieranie významu právneho zastúpenia je preto účelové a zjavne nesprávne. Žalobkyňa je obchodnou spoločnosťou a napriek tomu je zastúpená advokátskou kanceláriou. Spochybnením opodstatnenosti právneho zastúpenia vedľajšieho účastníka by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zahrňujúceho aj tzv. princíp rovnosti zbraní. Na podporu svojej argumentácie označil rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie C-279/09 (ktoré konštatuje zásadu účinnej súdnej ochrany, ako je stanovená v čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, ktorá sa má vykladať v zmysle, že nie je vylúčené, aby sa jej dovoľovali právnické osoby). Aj podľa Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 84/2014-31 z 23. mája 2014 účelom náhrady trov konania je aj kompenzácia výdavkov účastníka konania, ktoré musel vynaložiť v dôsledku protiprávneho konania na účelné uplatňovanie alebo bránenie svojho práva (v súlade s tým zákonná úprava náhrady trov konania je založená na zásade úspechu v konaní, nie na zásade zásluhovosti). Obdobnou právnou vecou sa zaoberal aj Ústavný súd Českej republiky sp. zn. I. ÚS 3819/13, podľa ktorého právne zastúpenie je ponechané plne na vôli účastníka a to bez ohľadu na to, či by toho bol inak schopný sám. Pojem účelný je preto nutné chápať ako určitú poistku pred hradením nákladov, nesúvisiacich s konaním, pred nadbytočnými či nadmernými nákladmi. Vzhľadom k ústavne zaručenému právu na právnu pomoc nemožno prostredníctvom uvedeného termínu vymedzovať kategóriu osôb, ktorá by tak z hľadiska právneho zastúpenia mala odlišné postavenie a tak jej de facto právo upierať a voči ostatným ju diskriminovať. Úkony vedľajšieho účastníka bolo potrebné vyhodnotiť ako účelné. V prípade úspechu v súdnom konaní mu preto prislúchala náhrada trov konania. Žalobca je tým subjektom, ktorý vymáha nezákonné plnenia prostredníctvom formulárových podaní.

Žalovaná ani vedľajší účastník odvolacie návrhy nepodal.

Odvolací súd po zistení, že odvolanie podala včas účastníčka konania proti rozsudku proti ktorému je prípustné odvolanie, hoc aj len v časti, týkajúcej sa náhrady trov konania vedľajšieho účastníka na strane žalovanej (§ 201 a § 204 ods. 1 O. s. p.), preskúmal rozsudok prvostupňového súdu v medziach odvolania žalobkyne (§ 212 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Podľa § 142 ods. 1 O. s. p. účastníkovi, ktorý má vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Súd prvého stupňa správne aplikoval zásadu úspechu, v zmysle ktorej žalovanej, ktorá bola v plnom rozsahu úspešná, vznikol nárok na náhradu trov konania, ako aj vedľajšiemu účastníkovi, ktorý vystupoval na strane žalovanej

Od práva účastníka (vedľajšieho účastníka) obrátiť sa na súd prostredníctvom právneho zástupcu, ktoré odvolací súd nespochybňuje, je však potrebné odlíšiť právo na náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva. Náhrada trov konania je obmedzená len na náhradu trov účelne vynaložených (na uplatňovanie alebo bránenie práva). Posúdenie účelnosti je závislé od konkrétnych okolností danej veci. Vedľajší účastník je občianskym združením, ktoré vzniklo za účelom naplnenia legitímneho cieľa, ktorým je ochrana spotrebiteľa. Predstavuje subjekt plne spôsobilý poskytovať ochranu vo veciach sporu občana - spotrebiteľa v súdnych, ako aj mimosúdnych sporoch. Procesná ochrana spotrebiteľa v sporovom konaní napĺňa zmysel a účel vzniku združenia práve v tom, aby spotrebiteľ nebol odkázaný na poskytovanie právnej pomoci prostredníctvom právneho zástupcu - advokáta. Ak vedľajší účastník - združenie na ochranu spotrebiteľa využije svoje procesné právo na zastupovanie v konaní právnym zástupcom - advokátom, súčasne nesie aj procesnú zodpovednosť spojenú s posudzovaním účelnosti vynaložených trov konania vrátane trov právneho zastúpenia. Priznať možno len náhradu trov potrebných (nevyhnutných) na účelné bránenie práva, ktoré sa objektívne považujú za vynaložené účelne.

Ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, s účinnosťou od 1. mája 2014 zakotvilo povinnosť súdu v každom konaní preskúmať, či nárok uplatňovaný proti spotrebiteľovi nie je premlčaný alebo či nie je daná iná zákonná prekážka, ktorá by neumožňovala nárok po práve priznať. Uvedené zákonné ustanovenie zahŕňa povinnosť súdu ex offo (z tzv. úradnej povinnosti) preskúmať a prihliadať na všetky neprijateľné podmienky v spotrebiteľskej zmluve. Spotrebiteľ sa v porovnaní s dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah (rozsudky Súdneho dvora Európskej únie v Luxemburgu C-240/98 až C 244/98 Oceano Grupo Editorial a Salvat Editores, C-168/05 Mostaza Claro). Na vyrovnanie zdanlivej (formálnej) zmluvnej rovnováhy zákonodarca reagoval legislatívnymi zmenami, konkrétne aj právnou úpravou procesného postavenia združenia, ktoré ako právnická osoba môže na základe plnomocenstva zastupovať spotrebiteľa v konaní pred štátnymi orgánmi (§ 25 ods. 2 zákona o ochrane spotrebiteľa), ako aj dotknutým ustanovením § 5b uvedeného zákona a aktuálnou úpravou vedľajšieho účastníctva združenia v súdnom konaní (§ 93 ods. 3 veta druhá O. s. p.).

Ak sa vedľajší účastník na strane žalovaného za uvedeného platného právneho stavu rozhodol udeliť plnomocenstvo na svoje zastupovanie v súdnom konaní právnemu zástupcovi - advokátovi, nesie dôsledky s tým spojené a to v podobe vyhodnotenia neúčelného charakteru vynaložených trov právneho zastúpenia právnym zástupcom vedľajšieho účastníka. Z dôvodu, že súd prvého stupňa ex offo prihliada na všetky zákonné prekážky brániace priznaniu žalobkyni plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, vedľajší účastník by svoju úlohu, spočívajúcu v pomoci žalovanému v postavení spotrebiteľa, mohol efektívne splniť aj bez vynaloženia nákladov na právne zastupovanie. S poukazom na to uplatňované trovy právneho zastúpenia občianskym združením prostredníctvom právneho zástupcu nesledujú legitímny cieľ, ktorým je nastolenie rovnováhy medzi spotrebiteľom a poskytovateľom služby, ale samoúčelné vytváranie trov. Podľa § 2 O. s. p. je súd povinný dbať, aby nedochádzalo k zneužívaniu práv na úkor fyzických alebo právnických osôb. Zákaz zneužitia práva zabezpečuje, aby aj uplatňovanie náhrady trov konania nepredstavovalo dôsledok zneužitia noriem procesného práva. Ak si vedľajší účastník uplatnil trovy právneho zastúpenia, predstavujúce odmenu za činnosť právneho zástupcu, ktorý musel žalobný návrh a jeho prílohy náležite preštudovať a posúdiť z hľadiska právnej úpravy spotrebiteľských zmlúv a následne podať v danej veci konkrétne kvalifikované vyjadrenie, nemožno mu náhradu takýchto trov priznať. Rovnaká povinnosť totiž už prislúchala s poukazom na vyššie uvedené súdu (ex offo) a vynaložené trovy právneho zastúpenia v súvislosti so zastupovaním vedľajšieho účastníka nemožno kvalifikovať ako potrebné, t.j. nevyhnutné (na účelné bránenie práva) a teda ich náhrada nemohla byť vedľajšiemu účastníkovi priznaná. Nemožno prehliadať ani samotný cieľ združenia, ktorým je aktivita združenia v konaní pred súdmi na strane spotrebiteľa, čo zahŕňa aj aspekt uplatňovania práv spotrebiteľa vrátane poskytovanie poradenstva so zameraním na neprijateľné zmluvné podmienky a všeobecnú ochranu práv spotrebiteľa (ako to vyplýva už z názvu združenia). V prípade akceptovania

účelnosti vynaložených trov právneho zastúpenia právnym zástupcom vedľajšieho účastníka, združenie by predstavovalo len pasívny subjekt, ktorý existuje sám pre seba.

Vyššie uvedená argumentácia sa vzťahuje na uplatnené trovy právneho zastúpenia vedľajšieho účastníka v celom rozsahu, ktoré z vyššie uvedených dôvodov nebolo možné priznať vôbec.

Odvolačný súd sa však nestotožnil s odvolacou námietkou žalobkyne týkajúcou sa povinnosti predložiť súhlas účastníka konania so vstupom vedľajšieho účastníka do konania v zmysle novej právnej úpravy (zákon č. 353/2014 Z. z.). Podľa § 93 ods. 3 O. s. p. (v znení účinnom do 31. decembra 2014) súčasťou oznámenia o vstupe vedľajšieho účastníka nemusel byť (nevyžadoval sa) súhlas účastníka, popri ktorom sa vedľajší účastník zúčastňuje na konaní. Z dôvodu, že združenie oznámilo svoj vstup do konania ešte 31. decembra 2014 (teda za účinnosti právnej úpravy, ktorá nevyžadovala súhlas účastníka konania ako súčasť oznámenia vedľajšieho účastníka o vstupe) a nebolo preukázané, že žalovaná so vstupom vedľajšieho účastníka na jej strane nesúhlasila, boli naplnené zákonom stanovené podmienky pre vznik vedľajšieho účastníctva v predmetnom konaní.

Časovú pôsobnosť novej právnej úpravy zásadne riešia tzv. intertemporálne ustanovenia. Vzhľadom k tomu, že O. s. p. predstavuje normu procesného práva, pre ktorú platí pravidlo o okamžitej aplikovateľnosti, nová právna úprava pôsobí odo dňa nadobudnutia svojej účinnosti na všetky spory prebiehajúce na súdoch. Obvykle však zákon stanovuje pravidlo o zachovaní účinkov úkonov (ako aj plynutia lehôt, prípadne ďalších skutočností). Z dôvodu, že v danom prípade sa tak nestalo, je potrebné vyvodiť uvedené pravidlo z ústavno-konformného výkladu, rešpektujúceho pravidlo o zachovaní účinkov už neúčinnnej právnej úpravy, odvodené od ústavných princípov právnej istoty, ochrany nadobudnutých práv a legitímnych očakávaní, ako aj zákazu retroaktivity. S poukazom na uvedené, procesné účinky oznámenia vedľajšieho účastníka - združenia, že vstupuje do konania na strane žalovaného nastali a ostali zachované.

Odvolačný súd podľa § 220 O. s. p. rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti náhrady trov konania vedľajšieho účastníka na strane žalovaného zmenil spôsobom vyplývajúcim z prvej vety výroku tohto uznesenia (odvolacieho súdu).

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 224 ods. 1 v spojení s ustanovením § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 O. s. p., keď žalobkyni, ktorá bola v odvolacom konaní úspešná, náhradu trov odvolacieho konania nepriznal už z primárneho dôvodu, že žalobkyňa nepodala návrh na rozhodnutie o trovách odvolacieho konania a okrem trov právneho zastúpenia jej iné trovy zo spisu nevyplývali.

Uznesenie prijal senát odvolacieho súdu hlasovaním v pomere hlasov 3 : 0 (čl. I § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.